

הטורי לבין הלחץ האנטי-מלחמתי התוניסי. רק אחרי שהדברים הרחיקו לכת, נאלץ לוותר על מאזן אידיאלי זה, ולהתקיף את בורגיבה.

(א) לא מלחמה, (ב) לא שלום

ה צורך האקטואלי למנוע מלחמה אינו האינטרס היחיד של עבד-אל-נאצר לגבי ישראל. בצירו קיים אינטרס שני: לנצל את בעיית פלסטין לשם קידום מטרותיו הפוליטיביות. **בראש וראשונה: כמכשיר להכשחת ההגמוניה המצרית בעולם הערבי.**

מדוע הוא מעוניין בהגמוניה זו? קודם כל, מפני שהיא מקנה לו עמדת-מיקוח פנטסטית. כמנהיגן העליון של 13 מדינות ערב, אפילו בכחנית "ראשון בין שווים", הוא יכול להכתוב תנאים למעצמות הגדולות. גדולי העולם נאלצים לכבדו על-ידי ביקורים בקאהיר. כל המדינות נאלצות להושיט לו כסף ועזרה אחרת. מדינות אפריקה נאלצות לקבלו כאחד המנהיגים הגדולים של דר-היבשת. בטוח ארוך יותר, עשויה הגמוניה זו לסלול את דרכו אל הנפט הערבי. האוצרות האגדתיים של הנפט דרושים למצרים כדי להצילה מסיטוה האגדתי: העוני הגובר בה בעקבות הריבוי הטבעי הממאיר.

שני אינטרסים אלה — הצורך למנוע מלחמה, והצורך לקיים את המתיחות ככיב פלסטין — מסבירים את כל גילגולי המדיניות המצרית לגבי ישראל בשלוש השנים האחרונות.

גילגולי אלה עברו שלושה שלבים עיקריים:

● **שלב א': המוביל הארצי.** כל עוד לא הופעל המוביל הישראלי, הכריזה התעמולה של קאהיר כי העולם הערבי יתנגד בכוח הנשק לגזילת המים הערביים הקדושים. על סמך הכרזות תכופות אלה הבטיח משה דיין כמה פעמים כי הערבים יתקיפו את ישראל ב-1962, או לכל היותר ב-1963.

כל זה היה טוב ויפה, כל עוד היה זה עניין של חזון למועד. אך לפתע עמדה קאהיר בפני מועד הפרעון של השטר. המוביל עמד לפני הפי עלתו. והמצרים לא חלמו לפתח במלחמה.

היה דרוש תירוץ מהיר. כך הגיע תורו של השלב השני.

● **שלב ב': מפעל ההטייה.** בנאום היסטורי הכריז נשיא מצרים כי העולם הערבי אינו מוכן למלחמה, וכי יש לגנוז את כל תוכניות-המלחמה עד אשר תצא המהפכה הערבי-בית בכל מדינות-ערב, ועד אשר יתאחד העולם הערבי תחת דגל הסוציאליזם הערבי. כלומר: לפחות למשך 10-15 שנים.

אחרי כנה זו כונסה ועידת-הפיסגה של שליטי-ערב. עצם כינוסה היווה, כמוכן, השלמה של קאהיר עם המישטרים הערביים הקיימים, ועל כן חתה עוד יותר את "גצחון המהפכה הערבית בכל ארצות-ערב", שהוא תנאי למלחמה.

בועידה זו הוצע להטות את יובלי-הירדן, ובצורה זו למנוע מישראל חלק מן המים המגיעים לה לפי תוכנית ג'ונסטון. משמע: הערבים לא יתקיפו את ישראל, אלא יזמינו את ישראל להתקיף אותם. הפיקוד הערבי המשותף, שאינו אלא פיקוד מצרי מוססה, יתכונן לקראת התקפה זו.

שלב זה מתקרב עתה לקיצו.

ישראל כמעט והתפתחה לפתוח במלחמה, אך טענותיהם ההגיוניות של מתנגדי-המלחמה בישראל, יחד עם הלחץ הכבד של ארצות-הברית וצרפת, נעו זאת.

תחת זאת ביצעה ישראל כמה פעולות צבאיות מצומצמות, אך יעילות מאד, שהביאו את מיפעל-ההטייה לעברי פי פחת.

ירדן ולבנון אינן רוצות במלחמה, סוריה מעוניינת במלחמה שתפעיל את צה"ל נגד מצרים, אך לא במלחמה שבה תעמוד סוריה עצמה לבדה מול עוצמת ישראל. ברור לה לחלוטין כי מצרים לא תעזור לה.

לכן דרוש תירוץ מהיר, והוא נמצא ברעיון "שיחורר פלסטין". הדגל הפלסטיני עולה לראש התורן — אחרי שירוד ממנו בשקט דגל ההטייה.

● **שלב ג': הדגל הפלסטיני.** התחיל בשלב זה הגנרל אמין אל-חאפה, ראש ממשלת הבעת הסורית. הוא הודיע כי הטיית יובלי-הירדן אינה תחליף למאבק לשיחורר פלסטין. משמע: לא ההטייה חשובה, אלא השיחורר. משמע: אפשר להפסיק את ההטייה, במיקרה הצורך. אותה שעה שלח את אנשי אל-פתח לרמת-הכובש ולעפולה.

אם תתבשר מגמה זו, שהיא עדיין בחיתוליה, תתחיל התעמולה הערבית לשים את הדגש על הישות הפלסטינית, על שיחורר פלסטין בידי הצבא הפלסטיני עצמו, שיקום כבוא היום ויכבוש את ארצו הגזולה.

זהו רעיון רציני — כשהוא בא כתירוץ להפסקת-ההטייה (במסווה של הכרזות קולניות שהמיפעל נמשך במלוא המרץ). אך אין הוא רציני בשלעצמו.

כי ברור לכל בר-דעת שישראל לא תילחם, בשעת הצורך, בצבא הפלסטיני, אלא במדינה השולחת אותו. ומאחר שמצרים אינה רוצה לחלום, היא לא תוכל להפעיל גם את הצבא הפלסטיני.

כמו כל השטרות הקודמים, זהו שטר לדא כיפוי.

הרבה דגלים מתנופפים ברוח

ק דגל אחד של פלסטין — שחור-לבן-ירוק, עם משולש אדום — התנוסס בין דגלי הארצות הערביות בכניסה לועידת ראשי-הממשלות שנערכה השבוע בקאהיר.

אך למעשה קיימים כמה וכמה דגלים פלסטיניים. הם משקפים את הניגודים בעולם הערבי.

כל כוח במרחב מנסה לנצל את העניין הפלסטיני למטרותיו שלו, להניף דגל פלסטיני משלו. בעיקר מופיעים הדגלים הפלסטיניים הבאים:

● **פלסטין של דמישק.** זהו אירגון אל-פתח, שגרם השבוע לשרשרת פעולות-החבלה ולתגובה של צה"ל (ראה הנידון).

● **אל-פתח ("הכיבוש") משרת את האינטרסים של המישטר הסורי הנוכחי. הוא נועד בעיקר להפריע למצריים.**

הוא מערער על ההגמוניה המצרית, בעולם הערבי בכלל, ובמחנה הפלסטיני בפרט. הוא מנסה ליצור מצב בו תתגלה מצרים כמדינה פחדנית ובוגדת, שאינה חשה לעזרת אחיה הערביים המתקשים בסוריה ובירדן.

ברגע זה מנוצל האירגון גם כדי להסית את הדעת מהפסקת פעולות ההטייה.

● **פלסטין של עמאן.** זוהי האוכלוסיה הערבית, המהווה את הרוב בממלכת ירדן. חלקה מיושב ממערב לירדן, חלקה חי במחנות-הפליטים.

המלך הירדני טוען כי ירדן עצמה היא התגלמותה הפוליטית הנוכחית של הישות הפלסטינית, ואין צורך ביישות אחרת.

כי רעיון פלסטין העצמאית נושא בחובו את פיצוץ ממלכת הירדן.

המלך השלים עם האירגון של שוקיירי, תוך מורת-רוח. אחרי ששוקיירי התחייב לספל רק בפלסטין שמחוץ לגבולות ירדן — זו ש, ממערב לגדה המערבית.

"ארשל" שוקיירי

כפי שהצטלם בסין, עם ראש ממשלת פקין. זוהי אחת התמונות של אחמד שוקיירי שעוררו גיחון בעולם הערבי, בגלל מדי-הקרב שהוא לובש, וזיכו אותו בתואר-לעג בעתוני תוניס.

אך גם כך אין ירדן מאמינה לשוקיירי, ותשמח להיסולו.

● **פלסטין של תוניס.** זו אינה קיימת מבחינה אירגונית, אלא מבחינה רעיונית.

בורגיבה טוען בכל הכרזותיו כי בעיית פלסטין היא בעייתם של ה-פלסטינים עצמם, וכי אין לשום מדינה ערבית הזכות להתערב בה. מנהיגי-ערב יכולים רק לייצג ולעזור לערביי פלסטין בהגשמת שאי-פותיהם.

בטענו כך, יש לבורגיבה שתי כוונות: (א) לשבור את האפוסטרופות המצרית על ערבי פלסטין, ולהוציא את הסיסמה הפלסטינית מידי עבד-אל-נאצר, ו(ב) לתת לערביי פלסטין את ההודמנות לטעון כי הם רוצים לפתור את בעייתם בדרך שלום.

בורגיבה מאמין כי ערביי פלסטין, אילו היו חופשיים להחליט, היו מסכימים להסדר עם ישראל, שיעניק לפליטים את הזכות לבחור בין שיבה לישראל לבין קבלת פיצויים.

● **פלסטין של קאהיר.** זהו אירגון השיחורר הפלסטיני, שבראשו עמד עד כה אחמד שוקיירי.

אירגון זה נועד לשמש את האינטרס המיצרי. דהיינו: לקיים את המתיחות הפוליטית (אך לא הצבאית) סביב ישראל, להצדקת שאיפתה של מצריים להנהיג את העולם הערבי למען מיגור, "האימפריאליזם והציונות העולמית". כל זה מבלי לעשות שום דבר ממשני.

זהו מישחק מסוכן. מצד אחד משלהבת קאהיר את ערביי פלסטין, מקימה צבא פלסטיני, מדברת על שיחורר פלסטין ומשדרת תוכניות דרוי וטלביניה הפותחות והמסתיימות בשייר-הלכת "נחזור! נחזור!".

מצד שני צריכה קאהיר למנוע כל פעולה מלחמתית של האירגון, כי כל פעולה כזאת תסבך אותה במלחמה עם ישראל — מלחמה שאין היא רוצה בה ושאינן היא יכולה להרשותה לעצמה.

שולית-הקוסם בבאטל-דרס

ה ביטוי של דילמה זו הוא אחמד שוקיירי. עורך-הדיון ההפכך והמושחת מעכו, שכבר זרשרת הרבה אדונים, החל משרת את האדון המיצרי. אך תוך כדי כך התנפח יותר ויותר, השתלבה מנאומיו שלו עצמו.

הוא החל לובש באטל-דרס, מתייחס ברצינות לדיבורי המלחמה. התוניסים קוראים לו, בלעג עוקצני, בשם "מרשל שוקיירי". בורגיבה, חוסיין, חילו וידידיהם תובעים את סילוקו. ואילו מצריים החלה מהרהרת איך להיפטר משולית-הקוסם, המתעקש להתייחס ברצינות למליצות חסרות-שחר.

זהו הרקע ל"התפטרותו" של שוקיירי השבוע. להלכה בא לשם האירוד הערבי, כדי למנוע חרפת היחסים עם תוניס. למעשה נמאס שוקיירי גם על המצרים עצמם.*

אך מאחורי הקומדיה של שוקיירי עומדת הטראגדיה של ערביי פלסטין. הם קיימים. אין הם מוכנים לרדת מבמת ההיסטוריה, כפי שרוצה ממשלת ישראל. אך אין להם הנהגה עצמאית משלהם. הם מנוצלים למען אינטרסים הורים להם. שאיפותיהם הכנות מרומות. בין כל הדגלים הפלסטיניים, חסר הדגל האמיתי של ערביי פלסטין — הדגל העצמאי של מדינה ערבית פלסטינית חופשית.

אני מאמין כי ישראל יכולה וחיובת לעזור בהנפת דגל זה, וכי הדבר יהיה חלק חשוב ממיבצע-שלום אמיתי.

על כך נדבר בהמשך סידרה זו.

* בשיתחן הסודית עם אישיות ערבית בכירה, עליה דיווח אורי אבנרי לפני שלושה שבועות (העולם הזה 1444), אמר האיש: "חיסלנו את שוקיירי. יצטרכו לסלק אותו, בגלל עמדתו כלפי בורגיבה". בראש מדור תצפית של אותו גליון נאמר: "אחמד שוקיירי יעוף."